

Úvod: Běžíme s puškou v zádech?

Milí bratři, milé sestry,

na sklonku Druhé světové války dobylo sovětské vojsko Berlín - mimo jiné díky tomu, že si armádní špičky naprosto nevážily životů ruských řadových vojáků. Bylo strategicky velmi důležité, aby Rusové dorazili do hlavního města Německa co nejdříve. To aby jim vítězství nad nacisty, nehynoucí slávu, a také pořádný kus Evropy „nevyfoukli“ západní spojenci. V praxi to však někdy znamenalo, že když při pochodu nějaký ruský voják začal zpomalovat, když mu to už nešlapalo tak jako dřív, byl bez milosti zastřelen. K této bratrovražedné činnosti byly ustaveny určité vojenské jednotky. Vypadalo to asi tak, jako když běžíte a na záda vám dýchá člověk s odjištěnou zbraní – připraven ji použít. To si člověk nedovolí - zastavit se, načerpat nových sil.

Tento obraz používá nizozemský kardinál Simonis, když mluví o současném hospodářství: „*Naše hospodářství připomíná bizarní obraz lidí, kteří běží v řadě za sebou a každý drží tomu, co běží před ním, za zády pistoli. Tak se vzájemně udržují v poklusu a stávají se zajatci.*“

Opravdu. Žijeme v době, kdy je skoro trestné odpočívat. Žijeme v době, kdy se mnozí z nás (zvláště lidé v produktivním věku) už nedokážou zastavit, znovu se nadechnout, rozmyslet si nový směr svého „běhu“. A když tak přece učiní, dostanou kulku do zad, jsou vyřazeni ze hry, pošlapáni a přeskoceni – a to klidně třeba svými nejbližšími spolupracovníky. *Kdo chvíli stál, již leží opodál*, obměníme-li větu Jana Nerudy.

Dva příklady z běžného života

Přesně z toho důvodu považuji dnešní biblický oddíl v současné době za velice důležitý a naléhavý. Dva příklady z běžného života. Před nějakým časem se ptali jednoho učitele na naší teologické fakultě, zda zachovává čtvrté přikázání, tedy zda dodržuje den odpočinku. Odpověděl na to, že nedodržuje. Pracuje prý pořád. Na to, aby alespoň jeden den odpočinul od své práce, mu chybí víra. Ano, dnes opravdu více než kdy jindy potřebujeme dar víry, abychom si uměli na jeden den zakázat práci, odstoupit od ní a přestat se jí zabývat.

A teď ten druhý příklad: můj bratranec je malíř. Živí se tím. A to kolikrát znamená malovat ve dne v noci – je to prý velká řehole. Moje maminka, tedy jeho teta, mu jednou promlouvala do duše: *Filipe, měl bys o sebe trochu dbát. Měl bys pravidelně odpočívat. Jinak se udřeš. Víš přece, že Pán Bůh také sedmý den odpočíval od veškeré své práce.* A víte, co jí na to odpověděl? *No jo, teta, ale Pán Bůh už měl všechno hotový...*

Hospodin nepřestal pracovat

Je to krásný bonmot. Nicméně se nám tím otevírá důležitá otázka: Opravdu měl Pán Bůh už všechno hotové, když sedmý den odpočinul od veškeré své činnosti? Dokončil opravdu v oněch předchozích šesti dnech všechno své dílo – což mu umožnilo začít konečně odpočívat?

Tím si velmi lámali hlavu lidé zvláště od novověku. Mnozí tvrdili (tzv. deisté), že Bůh je jakýsi nebeský hodinář. Poté co sestrojil a uvedl do pohybu skvěle fungující hodiny... Tedy: Poté, co stvořil svět a veškerý život na něm, přestal se o své „hodiny“ (o své stvoření) starat. Odešel zkrátka do důchodu. Od té doby – zřejmě zaslouženě - odpočívá. Své hodiny již neopravuje. Do záležitostí stvoření nezasahuje. To ovšem popírá naši náboženskou zkušenost. To by totiž znamenalo, že jsme se nikdy s živým Bohem nesetkali.

Také samo Písmo, když mluví o Božím odpočinku, nemyslí tím, že by Bůh již od té doby nic nedělal, že by už neměl nic na práci. Jak víme, Bůh šest dní tvořil svým SLOVEM. A stejným slovem, kterým uvedl do pochodu celé stvoření, oslovuje potom Abrahama a tvoří z něj nového člověka. Stejným slovem také vyvádí svůj lid z Egypta. Stejným slovem - prostřednictvím proroků - napomíná a kárá zlé izraelské krále, a také zaslubuje příchod Mesiáše. A ne náhodou na začátku Janova evangelia slyšíme: *A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.* Ježíš Kristus ztělesňoval Boží slovo v tomto světě.

Proto až si někdy budeme stýskat, že Pán Bůh je daleko, že odešel na odpočinek, až si někdy budeme myslet (třeba pod dojmem strašných událostí v našem životě), že Bohu se jeho nečinnost zalíbila natolik, že si zažádal o předčasný invalidní důchod – a o nás se už tím pádem nestará -, vzpomeňme si na biblické příběhy, ve kterých pracuje na nejvyšší obrátce, ve kterých zápasí o člověka – a to až do samotného vysílení, což nejlépe vystihuje Kristův kříž. Vzpomeňme si také na okamžiky, kdy nás Bůh podržel, kdy nám pomohl, kdy za námi stál a chránil nás. Takových momentů bylo jistě dost. Žel jen tehdy, když je nám opravdu zle, na toto Boží spásné jednání příliš vzpomínat nechceme.

Hospodin požehnal a posvětil „šabat“

Ale my dnes máme přece jen mluvit o Božím odpočinku. „**Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo.**“ Kraličtí tu druhou část věty překládají přesněji: „**A odpočinul v den sedmý ode všeho díla svého, kteréž byl dělal.**“ Co to tedy znamená, že Bůh „odpočíval“? Snad že už byl z toho tvoření vysílený, vyšťavený? Ale kdeže! Anebo snad že už měl toho tvoření až po krk? Že už mu celé stvoření, které uvedl do života, začalo lézt na nervy? Že si chtěl udělat hezký den sám pro sebe, v ústraní? Tak to přece děláme my, když v pátek jdeme z práce domů. *Vlezte mi všichni na záda, já vás (ani svou práci) celý víkend nechci vidět.*

Ne! Je tomu přesně naopak. Bůh přestal tvořit, aby se svému stvoření mohl plně věnovat. Bůh odpočinul od svého díla, aby se svému stvoření - tedy rostlinám, zvířatům a samozřejmě člověku - cele oddal. Odstoupil od své práce, aby mohl přistoupit ke svému stvoření, vnímat na plno jeho potřeby, jeho žádosti, jeho starosti i radosti. Vždyť v tom celém týdnu je šabat jediným dnem, kdy Bůh nemluví. Nemluví – a to nikoli proto, že by už neměl co říct. Ale proto, aby mohl naslouchat. Vždyť je to stará známá věc, že začínáme naslouchat bližnímu až tehdy, kdy se sami odmlčíme.

Šabat je tím pádem speciální den. Je to den, kdy stvoření může přicházet před svého Stvořitele a s důvěrou k němu promlouvat, svěřovat se mu, ale také jej chválit a vyvyšovat. Šabat je dnem audience. Dnem, kdy je Bůh plně zaujat svým stvořením.

Hospodin požehnal a posvětil „šabat“

A přece i Bůh sám tak trošku porušuje den odpočinku. Bible nám říká, že „**Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo.**“

Ale copak lze požehnat a posvětit čas? Nějakou dobu? Je to zvláštní věc... Co se týče požehnání - to je již třetí v řadě. Nejprve Bůh požehnal zvířatům. Poté požehnal lidem. *Plodte a množte se a naplňte zemi.* Tímto požehnáním přeje zvěři i lidem zdar v rozmnožování a obsazování země. A také tím zaslibuje svou vlastní pomoc. Takže když Bůh žehná sedmému dni, ze srdce si přeje, aby se v něm navěky dařilo setkání mezi jím a jeho stvořením. Když Bůh žehná šabatu, také se zavazuje, že tu bude cele pro nás.

A teď co s tím posvěcením sedmého dne. Šabat je první „věc“ vůbec, kterou Bůh posvěcuje. Ani člověk zatím nebyl posvěcen. Když Bůh něco v bibli posvětil, znamená to, že si to posvěcené odděluje pro sebe, činí z toho svůj majetek, uplatňuje na to vlastnické nároky. Tak tedy tím Božím posvěcením se sedmý den stává výhradně jeho majetkem. Ale jak je u Boha zvykem, on se o své věci umí dělit. Jako by říkal: „*Šabat je můj. Ale chceš-li, člověče, bude to také tvůj den.*“

Běžíme s puškou v zádech – i v neděli do kostela?

Dnešní kázání jsme začali obrazem vojáka Rudé armády, kterému jeho druh vráží pušku do zad proto, aby se nezastavoval, a tak doběhl až do Berlína. Ano, je to výstižný obraz naší uspěchané doby. Ale stejně tak se hodí na to, jakým způsobem někdy nakládá církev se dnem odpočinku. Občas se totiž nestydí popisovat Boha jako toho, který s puškou v ruce žene své věřící v neděli do shromáždění. *Je neděle! Tak rychle do kostela! Jak jsi mohl zaspát bohoslužby? Vždyť začínají v deset! Proč jste minulou neděli nepřišli? Poslední dobou ty neděle nějak flákáte.* Faráři si také občas dělají čárečky a zapisují absence svým farníkům – když už ne na papír, pak alespoň ve své mysli. A na druhou stranu: Mnozí lidé přesně takhle vnímají svou účast na bohoslužbách. *Je třeba je absolvovat, odbyť si je – abychom měli hotovo.* Z návštěvy bohoslužeb se tak stává pracovní výkon, povinnost srovnatelná s mnoha dalšími nepříjemnými povinnostmi všedních dní. A v nejhorším případě záslužný čin, kterým si chceme naklonit Boha na svou stranu.

Ale to je špatně! Sedmého dne Bůh odpočinul od své činnosti. Udělal si na své stvoření čas – podobně jako si na sebe najdou čas dva přátelé. Záleží už tedy jen na nás, zda tuto Boží nabídku společně stráveného času přijmeme a budeme jej pravidelně trávit v Boží blízkosti. Záleží na nás, zda na jeden den přestaneme pracovat, přestaneme se strachovat o své živobytí, přestaneme si hrát na nezastupitelné a nenahraditelné jedince – a strávíme ten svatý a požehnaný den společně s Bohem. A pokud se tuto Boží nabídku rozhodneme přijmout, pak prosím vděčně a s radostí.

Co mám dělat, když v neděli pracovat musím? Tři odpovědi.

Tedy bych ovšem chtěl promyslet jednu palčivou a praktickou otázku související s dnem odpočinku. Ta zní asi takto: *A co mám dělat, když musím v neděli do práce, do zaměstnání? Chtěl bych být v kostele, ale nemůžu si to dovolit.*

Podle mě jsou zhruba tři možnosti, jak se s tímto poctivě, křesťansky vyrovnat. Začneme od té **nejméně náročné** možnosti: Chod' do práce i v neděli, když musíš – pokud tím nepřicházíš o všechna nedělní shromáždění. Ale zároveň pros Boha o odpuštění, že s ním zrovna nemůžeš být. Na rovinu: Je to hřích. Je to totiž přesně ukázka toho, jak jsme provázáni s tímto světem, který na Boha zřetel nebere. Jak jsme vetkáni do hříchem poznamenané společnosti, která s Bohem nepočítá – a proto se vysmívá dni odpočinku. Ovšem každý hřích nám Kristus odpouští. Tak proč by nám neodpustil i tento, budeme-li mu poctivě vyznávat, že nás to trápí, že s ním nemůžeme prožít nedělní shromáždění - a nevíme, jak z toho ven?

Na druhou stranu: Kolik lidí necítí vůbec potřebu do kostela přicházet, přestože jim v tom objektivně nic nebrání?!

Druhá, trošku náročnější možnost: Pokud ti chybí nedělní shromáždění, nahrazuj si tedy neděli někdy jindy, někde jinde a třeba i nějak jinak. Například modlitebním setkáním, nebo biblickou hodinou v týdnu, nebo bohoslužbami jiné církve, nebo poslechem kázání z internetu. Možností je dnes nepřeberné množství.

A tou **třetí** a nejnáročnější možností je, že se rozhodneš přestat v neděli pracovat. I kdyby to tedy mělo znamenat, že přijdeš o práci. A to všechno v naději, že ti Bůh otevře možnost pracovat jinde – bez toho, aby to bylo v rozporu s nedělními bohoslužbami. Ale tato cesta vyžaduje notný kus víry, pořádnou porci odvahy. Na to každý rozhodně nemá. A pokud má takovou odvalu, pak ji dostal přímo od Boha.

Neděle s Bohem = radostná nutnost

Na závěr ještě jeden obraz: Představme si, že chodíme po poušti bez kapky vody. Jsme vyprahlí až na kost, umíráme žízni. A pak přijde někdo, kdo nám podá sklenici vody. Musíme tu vodu vypít, abychom přežili. Ale zároveň ji vypijeme s obrovskou radostí. A přesně o tom je šabat. O tom je neděle. Musíme se s Bohem, po boku našich souvěrců, v neděli setkávat – abychom duchovně přežili. Ale zároveň se s ním setkáváme s velikou radostí.

Modlitba po kázání: Hospodine, Pane náš, ty jsi oddělil jeden den v týdnu k tomu, abychom se my s tebou mohli společně setkat, abychom se mohli u tebe občerstvit a načerpat nových sil do dalších dní. Chválíme tě za to. Zároveň tě prosíme, abys nám odpustil, když naše shromáždění bereme jen jako nepříjemnou povinnost. A přimlouváme se za všechny, kteří necítí vůbec žádnou potřebu trávit tento svatý čas s tebou, byť se za věřící pokládají a nic jim v tom nebrání. Pokorně totiž uznáváme, že nakonec jen tvůj Duch, pro lásku Kristovu, může s nimi pohnout. Amen.